

Informačný deň pre potravinárov 19. apríl 2023, Bratislava

2. BLOK: Aktuálna potravinárska legislatíva SR a EÚ

Ing. Eva Mrugová

Sekcia potravinárstva a obchodu

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

2. BLOK: Aktuálna potravinárska legislatíva SR a EÚ

OBSAH PREDNÁŠKY

- Usmernenie MPRV SR vo veci označovania zložiek v potravinách v súvislosti s nedostatkom surovín (vojnový konflikt na Ukrajine)
- Revízia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácii o potravinách spotrebiteľom
 - zavedenie systému harmonizovaného grafického označovania výživových údajov na prednej strane obalu potravín
 - rozšírenie označovania krajiny pôvodu
 - revízia spôsobu označovania dátumu trvanlivosti
- Revízia legislatívy EÚ na dobré životné podmienky zvierat - dopady na označovanie potravín
- Príprava legislatívnej úpravy na udržateľné potravinové systémy
- Aktuálny status diskusie na úrovni EÚ - označovanie potravín vegetariánske/vegánske, využívanie pojmu „probiotický“

Usmernenie MPRV SR vo veci označovania zložiek v potravinách v súvislosti s nedostatkom surovín (vojnový konflikt na Ukrajine)

- v súlade s požiadavkami o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom existujú dve alternatívy riešenia:
 - ▶ A. Používanie dolepiek na obaly potravín
 - ▶ B. Používanie dotlače/dostreku na obaly potravín
 - prevádzkovateľ potravinárskeho podniku („PPP“) musí nahlásiť príslušnej RVPS zmenu používania surovín pri výrobe potravín a spôsob dooznačenia
 - PPP musí preukázať pri úradnej kontrole potravín, že ním uvedené zmeny v zložení výrobku boli nevyhnutné v dôsledku nedostatku doteraz používanej suroviny v nadväznosti na vojnový konflikt na Ukrajine
 - ďalej PPP má uprednostniť pri nahradzovaní surovín inými surovinami tie suroviny, ktoré nie sú látkami alebo výrobkami spôsobujúce alergie alebo neznášanlivosť
 - v prípade nahradenia suroviny inou surovinou, ktorá je v zmysle prílohy II nariadenia č. 1169/2011 alergizujúcou látkou/výrobkom alebo látkou/výrobkom spôsobujúcou neznášanlivosť, PPP musí túto zmenu vyznačiť na obale potraviny takým spôsobom, aby spotrebiteľ mohol ihneď pri nákupe potravín zachytiť informáciu o prítomnosti alergizujúcej látky/výrobku alebo látky/výrobku spôsobujúcej neznášanlivosť

Usmernenie MPRV SR vo veci označovania zložiek v potravinách v súvislosti s nedostatkom surovín (vojnový konflikt na Ukrajine)

- pôvodná platnosť Usmernenia bola do 31. decembra 2022
- na žiadosť PPP bola platnosť Usmernenia predĺžená **do 30. apríla 2023**
- v rámci diskusií na európskej úrovni bolo navrhnuté Belgickom, aby tieto nevyhnutné opatrenia pre označovanie potravín boli harmonizované v rámci revízie nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom („nariadenie č. 1169/2011“)
- revízia nariadenia č. 1169/2011 by mala byť vykonaná prostredníctvom delegovaných nariadení v súlade s témami v *Stratégii Komisie „Farm to Fork“*, pričom nevyhnutné opatrenia pre označovanie potravín nie sú toho súčasťou

Usmernenie MPRV SR vo veci označovania zložiek v potravinách v súvislosti s nedostatkom surovín (vojnový konflikt na Ukrajine)

- koordinačné zasadnutie Výboru pre označovanie potravín Codex Alimentarius dňa 26. apríla 2023 - Agenda Item 10 - „**Discussion paper on food labelling exemptions in emergencies**“
- dokumenty na koordinačné zasadnutie sú verejné dostupné bez pripomienok ČŠ na webovej stránke Codex Alimentarius v časti „Meetings“ - „CCFL 47“
- MPRV SR zvažuje viacero možností riešenia flexibilného označovania - pracovné rokovanie so zainteresovanými stranami

Revízia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom

A. Zavedenie systému harmonizovaného grafického označovania výživových údajov na prednej strane obalu potravín

- Stratégia Komisie „*Farm to Fork*“
- v rámci Expertnej skupiny pre nariadenie č. 1169/2011 dňa 08.03.2023 Komisia informovala, že toho času sa naďalej pripravuje *Hodnotenie vplyvu*, z ktorého bude aj harmonizovaná schéma grafického označovania výživových hodnôt na prednej strane obalu vychádzať („FOPNL“)
- zároveň Komisia neuviedla konečný termín jeho zverejnenia

Revízia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom

A. Zavedenie systému harmonizovaného grafického označovania výživových údajov na prednej strane obalu potravín

- ▶ Pozícia SR - v súlade so Závermi Predsedníctva o označovaní výživovej hodnoty na prednej strane balenia, nutričných profiloch a o označovaní pôvodu
- podporuje harmonizovaný povinný systém grafického označovania výživových údajov na prednej strane obalu potravín
- nepodporuje žiadnu existujúcu dobrovoľnú národnú schému, ani NutrInform Battery ani NutriScore
- schéma FOPNL musí vychádzať z vedeckých poznatkov a dôkazov
- schéma FOPNL nesmie spotrebiteľa zavádzať, pokiaľ ide o ich výživovú hodnotu a vplyv na zdravie
- schéma FOPNL nesmie viesť k neodôvodnenému rozlišovaniu medzi potravinami

Revízia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom

A. Zavedenie systému harmonizovaného grafického označovania výživových údajov na prednej strane obalu potravín

► Pozícia SR - v súlade so Závermi Predsedníctva o označovaní výživovej hodnoty na prednej strane balenia, nutričných profiloch a o označovaní pôvodu

- schéma FOPNL má byť ľahko viditeľná, zrozumiteľná a jednoznačná pre všetky skupiny spotrebiteľov
- schéma FOPNL musí byť transparentná, technicky uskutočniteľná a ľahko overiteľná príslušnými orgánmi
- a byť v súlade so spoločnými usmerneniami týkajúce sa spôsobu stravovania, ktoré bude dopĺňať, pričom sa zohľadnia vnútroštátne špecifiká

Revízia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácii o potravinách spotrebiteľom

A. Zavedenie systému harmonizovaného grafického označovania výživových údajov na prednej strane obalu potravín

- dňa 1.3.2023 sa uskutočnilo rokovanie „Nutričné označovanie na prednej strane obalov potravín - politika a jej vplyv na výživu a zdravie spoločnosti“ so zainteresovanými stranami na pôde SPPK
- hlavné a všeobecné závery z rokovania boli totožné s doterajšou pozíciou SR, pričom ďalšie výstupy po sfinalizovaní záverov z rokovania zo strany SPPK budú súčasťou pozície SR

Revízia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácii o potravinách spotrebiteľom

B. Rozšírenie označovania krajiny pôvodu

- Stratégia Komisie „*Farm to Fork*“ - 4. štvrťrok 2022
- čl. 26 ods. 5 písm. a), b) a c) nariadenia č. 1169/2011
 - mäso ako zložka a iné druhy mäsa ako hovädzie a tie, ktoré nie sú uvedené v prílohe XI nariadenia č. 1169/2011 (mäso zo svíň, oviec alebo kôz, čerstvé, chladené alebo mrazené a mäso z hydiny položky 0105 čerstvé, chladené alebo mrazené)
- mlieko a mlieko ako zložka v mliečnych výrobkoch
- Komisia od zverejnenia *Počiatočného hodnotenia vplyvu* (23.12.2022) neposkytla žiadne informácie

Revízia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom

C. Revízia spôsobu označovania dátumu trvanlivosti

- dôvodom podľa Komisie na revíziu označovania dátumu trvanlivosti je skutočnosť, že spotrebiteľia nerozumejú označeniu dátumu „dátum spotreby“ a „dátum minimálnej trvanlivosti“, pričom je globálnym cieľom znížiť plytvanie potravinami do roku 2030 o polovicu - revízia označenia dátumu
- návrh delegovaného nariadenia - mení sa príloha X nariadenia č. 1169/2011, v ktorej sa dopĺňa písm. a):

„Best before ... Often good after“

„Minimálna trvanlivosť do ... Často je vyhovujúci aj po tomto dátume“

Revízia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácii o potravinách spotrebiteľom

C. Revízia spôsobu označovania dátumu trvanlivosti

- návrh delegovaného nariadenia (pokračovanie):
- v čl. 2 návrhu delegovaného nariadenia sa uvádza, že zásoby výrobkov s označením, ktoré nebudú zodpovedať nariadeniu a ktoré boli umiestnené na trh pred dátumom aplikácie nariadenia sa budú môcť predávať do vyčerpania zásob
- v čl. 3 návrhu delegovaného nariadenia sa uvádza, že nariadenie by sa malo uplatňovať po uplynutí 3 rokov od nadobudnutia účinnosti nariadenia (t.j. dvadsiatym dňom po uverejnení v Úradnom vestníku Európskej únie)

Revízia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom

C. Revízia spôsobu označovania dátumu trvanlivosti

- Pozícia SR - zaslané pripomienky a návrh prekladu „often good after“
 - ❖ iba PPP môžu pri určovaní podmienok skladovania výrobku posúdiť, či dokážu zachovať určenú kvalitu
 - ❖ z hľadiska kvality a bezpečnosti potravín nie je spotrebiteľom jasné, ako dlho budú môcť potraviny konzumovať
 - ❖ PPP sa obávajú možných sťažností na kvalitu produktov, ktoré budú mať tento dodatočný text
 - ❖ PPP nepreferujú negatívne vymedzenie kategórií, na ktoré sa nebude vzťahovať povinnosť dodatočného označovania, z toho dôvodu, že je na samotnom PPP, aby určil, či budú produkty označené ako „dátum spotreby“ alebo „dátum minimálnej trvanlivosti“

Revízia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom

C. Revízia spôsobu označovania dátumu trvanlivosti

- Pozícia SR - zaslané pripomienky a návrh prekladu „often good after“
 - ❖ v záujme zachovania bezpečnosti potravín a kvality potravín budú prevádzkovatelia potravinárskych podnikov používať označenie „dátum spotreby“ namiesto „dátum minimálnej trvanlivosti“, čo môže mať v konečnom dôsledku opačný účinok, teda plytvanie potravinami
 - ❖ Komisia ako orgán riadenia rizík v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. zohľadniť všetky možné riziká z hľadiska bezpečnosti spotrebiteľa
 - ❖ zmenou označenia dátumu sa pravdepodobne nedosiahne požadovaný účinok, pretože spotrebitelia nevenujú pozornosť etiketám pri nákupe

Revízia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácii o potravinách spotrebiteľom

C. Revízia spôsobu označovania dátumu trvanlivosti

- Pozícia SR - zaslané pripomienky a návrh prekladu „often good after“
 - ❖ slová „often good after“ preložiť ako „často vhodné i potom“
 - ❖ SK podporuje posilnenie postavenia spotrebiteľov k informovanému výberu a znižovanie plytvania potravinami. Zároveň zastávame názor, že označovanie je len jedným z nástrojov a že je potrebné zvýšiť osvetu spotrebiteľov. SK však chápe dôvody, pre ktoré Komisia pripravila návrh delegovaného nariadenia, uprednostňujeme, aby dodatočné označovanie bolo dobrovoľné
 - ❖ plánované rokovanie 20.3.2023 bolo na veľký počet pripomienok od ČS Komisiou zrušené

Revízia legislatívy EÚ na dobré životné podmienky zvierat - dopady na označovanie potravín

- v zmysle Stratégie Komisie „*Farm to Fork*“ - posúdiť a zrevidovať existujúce právne predpisy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat vrátane oblasti prepravy zvierat a ich zabíjania - 4. štvrt'rok 2023
- pripravuje sa *Hodnotenie vplyvu* týkajúce sa legislatívy na zdravie a pohodu zvierat - pravdepodobný termín koniec roka 2023

Revízia legislatívy EÚ na dobré životné podmienky zvierat - dopady na označovanie potravín

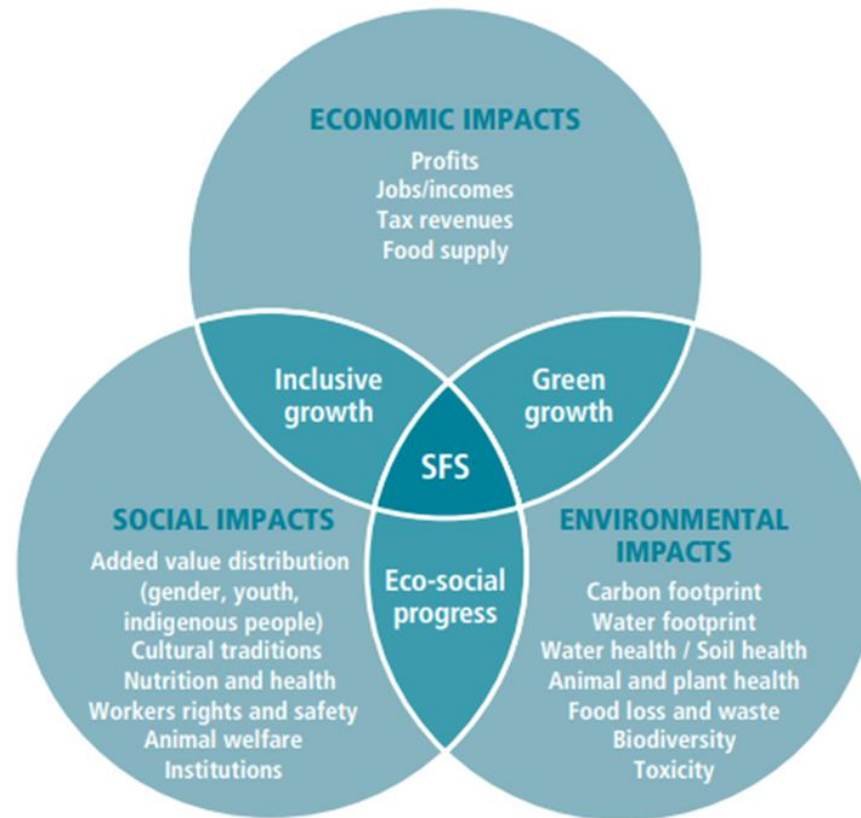
- v praxi je už zavedené povinné označovanie spôsobu chovu, ktoré sa líši od zákonnej normy, napr. v Nemecku (2022/0693/D)
 - 1. stajňa, 2. stajňa + priestor, 3. stabilný čerstvý vzduch, 4. otvorený priestor/volný výbeh a 5. organický

- na trhu na SK sa vyskytuje dobrovoľné označovanie spôsobu chovu v zozname zložiek, napr. „¹z vajec z podstielkového chovu”
- v prípade zmeny legislatívy pre pohodu a zdravie zvierat je možné očakávať povinné označovanie spôsobu chovu zvierat

Príprava legislatívnej úpravy na udržateľné potravinové systémy

definícia: potravinový systém, ktorý poskytuje potravinovú a výživovú bezpečnosť pre všetkých takým spôsobom, že ekonomické, sociálne a environmentálne základy na vytváranie potravinovej bezpečnosti a výživy pre budúce generácie nie sú ohrozené

Obr. 1 - Udržateľnosť v potravinových systémoch,
zdroj: FAO

Príprava legislatívnej úpravy na udržateľné potravinové systémy

- Hlavná iniciatíva Stratégie Komisie „Farm to Fork“ - koniec roka 202
 - zaručiť udržateľnú výrobu potravín
 - napr. znížiť používanie pesticídov, riziko s nimi spojené a závislosť od nich, revízia pravidiel dobrých životných podmienok zvierat, iniciatíva v oblasti uhlíkového poľnohospodárstva
 - stimulovať udržateľné praktiky spracúvania potravín, veľkoobchodu, maloobchodu, pohostinstiev a iných stravovacích služieb
 - napr. vypracovať kódex EÚ pre zodpovedné obchodné a marketingové praktiky
 - podporiť konzumáciu potravín vyrobených udržateľným spôsobom a uľahčiť prechod na zdravé a udržateľné stravovanie
 - napr. zmena zloženia a receptúr spracovaných potravín, stanovenie profilov nutričného zloženia, FOPNL, návrh rámca označovania udržateľnosti potravín, uvádzanie údajov o pôvode
 - zmierniť potravinové straty a mieru plytvania potravinami
 - napr. návrh revízie pravidiel EÚ o označovaní dátumu

Aktuálny status diskusie na úrovni EÚ označovanie potravín „vegánske/vegetariánske“ a pojem „probiotický“

A. Používanie pojmu „probiotický“

- podľa čl. 10 ods. 3 nariadenia EP a Rady (ES) č. 1924/2006 o výživových a zdravotných tvrdeniach je možné uviesť odkaz na všeobecné, nešpecifické prínosy živín alebo potraviny pre celkové dobré zdravie alebo pohodu súvisiacu so zdravím (t.j. pojem „probiotický/prebiotický“ ako nešpecifické zdravotné tvrdenie) len vtedy, ak je doplneným konkrétnym (významovo súvisiacim) zdravotným tvrdením uvedeným v čl. 13 alebo 14 predmetného nariadenia
- druhy zdravotných tvrdení:
 - 1. funkčné zdravotné tvrdenia (článok 13 nariadenia)
 - 2. tvrdenia o znížení rizika (článok 14 ods. 1 písm. a) nariadenia)
 - 3. tvrdenia týkajúce sa vývoja detí (článok 14 ods. 1 písm. b) nariadenia)

Aktuálny status diskusie na úrovni EÚ označovanie potravín „vegánske/vegetariánske“

B. Označovanie potravín „vegetariánske/vegánske“

- Komisia uviedla, že v súčasnosti sa témou poskytovania informácií týkajúcich sa vhodnosti potravín pre vegetariánov alebo vegánov nezaoberá (čl. 36 ods. 3 písm. b) nariadenia č. 1169/2011)
- niektoré ČŠ majú na národnej úrovni pre túto oblasť usmernenia alebo aj národnú legislatívu, napr. Francúzsko
- v praxi sa vyskytuje na obale Značka V-Label - je medzinárodne uznávaný registrovaný symbol označovania vegánskych a vegetariánskych produktov a služieb

Obr. 2 - V - Label Vegan

Obr. 3 - V - Label Vegetarian

Obr. 4 European Vegetarian union - logo

Aktuálny status diskusie na úrovni EÚ označovanie potravín „vegánske/vegetariánske“

B. Označovanie potravín „vegetariánske/vegánske“

- MPRV SR finalizuje Usmernenie Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR vo veci označovania alternatívnych výrobkov rastlinného pôvodu
- **platnosť sa navrhuje od začiatku mája 2023**, záleží však od počtu zaslaných pripomienok od zainteresovaných strán

Ďakujem za pozornosť